

La imatge i la recerca històrica

En un hipotètic ordre jeràrquic, el valor documental de la imatge és perfectament equiparable al del paper imprès. Òbviament, l'efecte sensitiu que produeix la simple observació d'una imatge —fixa o en moviment és immensament superior al de la lectura d'un text, però tradicionalment el protagonisme de la imatge com a instrument de recerca històrica ha estat menystingut i, en tot cas, no ha passat d'ésser un simple element estètic. Convé, sens dubte, reorientar la funció de la imatge dins el procés d'investigació històrica i incidir en totes les seves etapes: des de la creació a la difusió, passant, sobretot, per la conservació.

En aquest context l'Ajuntament de Girona, en col·laboració amb l'Associació d'Arxivers de Catalunya i amb el suport de l'Olimpíada Cultural i del Grup Nova Informàtica, va organitzar unes jornades de debat a l'entorn del valor artístic i documental del patrimoni en imatge, que es van celebrar al Centre Cultural la Mercè de Girona els dies 14, 15 i 16 de novembre de 1990.

La inexistència d'una elaborada metodologia comuna que permeti la sistematització, classificació, ordenament, catàleg i descripció de les imatges que faci més senzill l'accés al seu contingut, al cantó d'un notable increment dels arxius d'imatges, va fer que s'apleguessin entre els assistents un elevat nombre d'arxivers que predominaven entre la resta de participants, d'entre els quals cal destacar els fotògrafs, fotoperiodistes i professionals

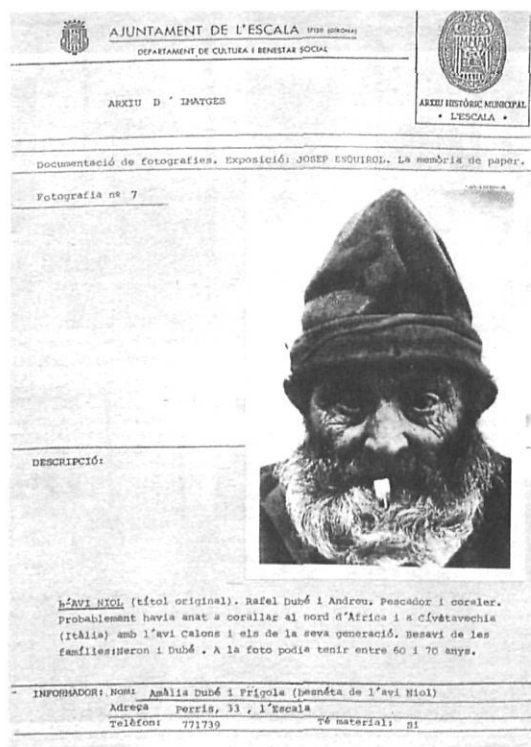
dels mitjans de comunicació.

Les Jornades s'estructuraren en 6 ponències i 15 comunicacions, publicades diligentment pels organitzadors. Les ponències van recollir quatre punts fonamentals del camp de la imatge: estat actual relatiu a la conservació i difusió, possibilitats com a eina d'investigació, experiències estrangeres i situació legal.

La ponència de Carles Vicente «Els arxius d'imatges a Catalunya: Balanç i Perspectives» és el fruit de 228 enquestes enviades a centres públics i privats de Catalunya i constata la diversificació d'entitats on es conserven fons en imatges i l'abandonament i poca atenció que fins fa poc han rebut, contrastant amb l'experiència italiana i francesa.

Fabrizio Calentano, del «Comitato Tecnico dell'Archivio Fotografico Toscano, Prato», va presentar el treball «Conservació i restauració del document fotogràfic», posant com exemples l'Archivio Fotografico Toscano i el Consorzio delle biblioteche del Sebino Bresciano, i va introduir unes nocions tècniques per a la conservació i restauració de les fotografies, alhora que, des d'un punt de vista organitzatiu, indicà la necessitat d'una bona coordinació entre les institucions implicades en la conservació de les imatges.

Françoise Lemaire, de l'Établissement Cinématographique et Photographique des Armées, Fort d'Ivry, amb la ponència «El tractament de la imatge:

J. ESQUIROL

l'experiència francesa» va posar en evidència el desnivell existent en matèria d'imatges entre el país veí i casa nostra, a través d'un exhaustiu recorregut per la història del tractament de la imatge i llur legislació a França. Amb tot, Lemaire va apuntar que l'actual producció d'imatges és vertiginosa i que per tant es suscitarà en un futur pròxim un nou problema: es farà imprescindible l'eliminació d'una part d'aquest volum documental i en conseqüència caldrà l'establiment d'uns criteris de selecció.

El ponent Esteban de la Puente, sots-director general de la Propietat Intel·lectual del Ministeri de Cultura, va aportar l'òptica legalista amb la seva conferència «La propietat intel·lectual i l'accés i la difusió de la imatge». De la Puente atorga a la fotografia el seu valor artístic i documental, i la insereix en el context de la Llei de Propietat Intel·lectual. La ponència va recollir sintèticament el marc legal de la fotografia a diferents països i va anunciar que per primera vegada el tema de la LL.P.I. es debatrà a Estrasburg, seu de la Comunitat Europea; finalment va fer un recorregut històric de la normativa a l'Estat espanyol fins a arribar a la Llei 22/1987 de l'11 de novembre de Propietat Intel·lectual. Com a redactor de

la llei De la Puente la valorà molt positivament en relació als interessos de

l'autor, recordant que aquest pot exigir el reconeixement del seu treball i per tant que s'expliciti en cas que l'obra es publiqui o s'exhibeixi. Tanmateix, el fet que una persona física o bé una empresa o institució tingui la propietat material d'una imatge no pressuposa que sigui titular dels drets d'autor, i no pot percebre remuneració per deixar-la reproduir. Els drets són només de l'autor, o dels seus hereus, durant 60 anys, tot i que els hereus de drets d'autors morts abans del desembre de 1987, data en què va entrar en vigor la nova llei, els conservaran durant els 80 anys que establia l'antiga, que era vigent des de 1879. Així, si un autor cedeix el seu fons a una

entitat, o bé un arxiu disposa de còpies d'un fotògraf, mai no podrà cobrar drets materials si l'autor o els seus hereus no ho han expressat de forma manifesta. Pel que fa als drets morals, són exclusius i irrenunciables de l'autor i dels hereus, en cas que no ho sigui l'entitat dipositària. El tema va despertar, òbviament, el màxim interès, ja que no només implica els autors, sinó també els responsables de la conservació i difusió de les imatges.

A l'acte de cloenda, l'alcalde de Girona Joaquim Nadal va dir que la pretensió de l'Ajuntament era la de donar continuïtat a les Jornades, i va anunciar que hom pensava celebrar-les, amb un enfoc temàtic més concret, cada dos anys, sota el nom genèric del cinematògraf Antoni Varès.

LLUÍS COSTA

